

**Plaatsingslijst van het archief van het Verenigd Syndicaat van Boek en Papier-
afdeling Brussel (1842, 1889-1929, 1937-1992, 1994)**

(D/1999/003)

Rik De Coninck
Martijn Vandenbroucke

INLEIDING

De Association libre des Compositeurs-Typographes de Bruxelles¹ is de oudste vakbond in België. Eerdere pogingen om de typografen (letterzetters) te verenigen waren mislukt, maar de poging in 1842 bleek levensvatbaar te zijn. Meer dan een eeuw lang bleef de vakbond zelfstandig voortwerken.² In de loop van die eeuw hadden fusies plaats met andere vakbonden. Een belangrijke fusie was die met de drukkers (compositeurs-imprimeurs) in 1869. Deze drukkers hadden zich onder impuls van de compositeurs-typographes reeds verenigd in 1847. De fusie leidde tot een naamsverandering: Association libre des compositeurs et Imprimeurs typographes de Bruxelles. In de druknijverheid ontstonden naast deze gefusioneerde vakbond nog andere bonden: de lithografen (steendrukkers) in 1877 en de Boekbinders in 1885 richtten hun eigen bonden op. Ook de vakbonden van lettergieters, clichéeders en galvanoplasten ontstonden naast de vakbond van typografen en stemden alleen toe in het vormen van een locale Federatie van het Boek in Brussel (1896). Na de Tweede Wereldoorlog fuseerden deze vakbonden; de nieuwe benaming was Verenigd Syndicaat van Boek en Papier in Brussel. Die fusie leidde niet tot het verdwijnen van aparte werkingen naar typografen en lithografen. Jean De Boe, de onafhankelijke syndicalist die de staking van 1931 voor de 44 urenweek geleid had en met de uitgave van *Le Creuset* (1925-1930) en *La Voix typographique* (1930-1940) een eigen stempel drukte op deze vakbond, bleef de belangen van de typografen behartigen. Guillaume De Geyter – in opvolging van Franssisi – was secretaris van de lithografen; vanaf de jaren 1960 nam Florent 't Kint deze functie over. De Brusselse vakbond had vanaf de jaren 1950 een 6000 à 7000 leden en haalde bij sociale verkiezingen steeds de meerderheid van de stemmen.

Het archief werd in januari 1999 in het toenmalige AMSAB gedeponeerd (D/1999/003). Volgens vakbondssecretaris Dierkens was de vakbond in 1965 verhuisd naar het Syndikaal Huis van het Boek in de Dinantstraat. Mogelijk is toen een groot deel van het archief en het tijdschriftenbestand verloren gegaan. De interessantste stukken zijn het verslag van de oprichtingsvergadering (1842) en een vijfdelige reeks kopijboeken (*Copie des lettres*) uit de periode 1889-1922. De besprekingen in het paritair comité in de naoorlogse periode zijn goed bewaard, evenals de verslagboeken van de lithografen (1937-1973). Bijzonder interessant is de bibliotheek (of wat er van rest); deze bibliotheek was opgericht in 1863 en bevatte honderden boeken en periodieken.³ Bij de verwerking van het archief worden eerst de archieven van twee van de belangrijkste componenten van het Verenigd Syndicaat beschreven, nl. de archieven van de typografen en de lithografen. Pas dan komen de archieven van het Verenigd Syndicaat aan bod: verslagen, ledenadministratie, onderhandelingen in de Paritaire Comités, briefwisseling en dossiers (zowel binnen- als buitenlandse) en ten slotte documentatie en publicaties. Het archief telt 63 nummers, opgeborgen in 5 archiefdozen en bewaard op rek (19 registers). Het bestrijkt de periode 1842-1994 en is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

¹ Een Nederlandstalige term werd toen niet gebruikt; achteraf werd dat vertaald als 'Vrije Vereniging van Brusselse Zetters-Typografen', terwijl de term 'Compositeurs-Imprimeurs' vertaald werd als 'Drukkers'. Zie: *Honderdvijftig jaar Verenigd Syndicaat van Boek en Papier van Brussel*, 28/05/1992, p. 3.

² Zie de historische geschreven door vakbondsleiders en gebaseerd op de verslagboeken van de vakbond: Emile HUBERT & Alphonse CHARLES, *Historique de l'Association libre des Compositeurs et Imprimeurs Typographes de Bruxelles 1842-1892*, 372 pp.; Gustave CONRARDY, *Histoire de la Fédération locale de l'Industrie du Livre de Bruxelles (1892-1918)*, 516 pp.; Jean DE BOE, *Un siècle de luttes syndicales, 1842-1952*, 266 pp.

³ Emile HUBERT & Alphonse CHARLES, *Historique de l'Association [...]*, pp. 286-293.

STORTINGSLIJST

- 1 Verslag betreffende voorstellen voor statuten, historiek van de oprichting. Kopie.
1842 1 stuk
- 2 Statuten en ledenlijst van de jongerengroep.
[1894]-1929 1 deel
- 3 Notulen van het Administratief Comité.
1925 1 omslag
- 4 Notulen van het Administratief Comité.
1927 1 omslag
- 5 Notulen van het Administratief Comité en de Algemene Vergadering. Handschrift
1938 1 omslag
- 6 Notulen van het Administratief Comité en de Algemene Vergadering. Handschrift
1939 1 omslag
- 7 Notulen van het Administratief Comité en de Algemene Vergadering. Handschrift
1940 1 omslag
- 8 Notulen van het Administratief Comité en de Algemene Vergadering. Handschrift
1941 1 omslag
- 9 Notulen van het Administratief Comité en de Algemene Vergadering. Met bijlage.
1944-1945 1 omslag
- 10 Briefwisseling van de Syndicale Commissie betreffende steun. Handschrift.
1909-1914 1 omslag
- 11 Briefwisseling (kopijboek).
1889-1905 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 12 Briefwisseling (kopijboek).
1906-1907, 1909, 1912 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 13 Briefwisseling (kopijboek).
1908-1915 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.
- 14 Briefwisseling (kopijboek).
1916-1920 1 deel
N.B. Bevindt zich op rek.

15	Briefwisseling (kopijboek). 1920-1922 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
16	Omzendbrieven van de Brusselse Federatie van Vakbonden. 1916-1917	1 omslag
17	Omzendbrieven van de Brusselse Federatie van de Belgische Werkliedenpartij (BWP). 1918	1 omslag
18	Brochures, knipsels betreffende lonen in de boeknijverheid: CAO's, minima. 1919-1929 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
19	Omzendbrieven van de Brusselse Federatie van Vakbonden. 1919	1 omslag
20	Omzendbrieven van de Brusselse Federatie van Vakbonden en de Brusselse afdeling van de Belgische Werkliedenpartij (BWP). 1920	1 omslag
21	Brief van Lucien Valenduc aan Fransissi betreffende het festival Ludwig van Beethoven. Met bijlage. 21 februari 1927	2 stukken
22	Programma's betreffende de viering 50 jaar Vereniging van Lithografen van Brussel. 1927	2 stukken
23	Notulen van het Comité. 1937-1954 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
24	Notulen van het Comité. Met bijlage. 1954-1973 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
25	Nota en folder betreffende de weigering van de afdeling Luik om aan te sluiten bij het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV). 1949	1 omslag
26	Notulen van het Beroepscomité van de foto- en heliografeurs 1977-1978	1 omslag
27	Bijdrageboek. 1939-1940 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel

28	Bijdrageboek. 1940 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
29	Bijdrageboek. 1941 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
30	Bijdrageboek. 1941 N.B. Bevindt zich op rek.	1 deel
31	Ledenregister. 1958-1992 N.B. Bevindt zich op rek.	4 delen
32	Notulen van de Nationaal Paritair Comités voor de drukkerijen en de grafische kunsten en voor het boek. 1945-1951 N.B. Bevindt zich op rek.	2 delen
33	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor de drukkerijen en de grafische kunsten en voor het boek. 1952-1954 N.B. Bevindt zich op rek.	1 omslag
34	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor de drukkerijen en de grafische kunsten en voor het boek. 1955-1958 N.B. Bevindt zich op rek.	1 omslag
35	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het papierpap-, papier- en kartonbedrijf. 1950-1959	1 omslag
36	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf. 1960-1962	1 omslag
37	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf 1963	1 omslag
38	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf. 1964	1 omslag

39	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf. 1973	1 omslag
40	Notulen van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf. 1974	1 omslag
41	Briefwisseling betreffende werkaanbiedingen. 1944-1951	1 omslag
42	Dossier betreffende lonen in de boek- en papierindustrie. 1944-1979	1 omslag
43	Omzendbrieven van het ABVV aan de Centrale van het Boek en Papier. 1946-1948	1 omslag
44	Dossier betreffende de berekening van vakantiegeld en eindejaarspremie. 1951-1972	1 omslag
45	Toegangskaarten van feesten van de jongeren van het Verenigd Syndicaat 1952-1956	1 omslag
46	Dossier betreffende de viering van 110 jaar vakbond. 1952	1 omslag
47	Briefwisseling van Guillaume De Geyter, secretaris van de lithografen met leden en bedrijven betreffende bijdragen, toepassing van de arbeidswetgeving in de bedrijven. 1955-1959	1 omslag
48	Dossier betreffende een fotowedstrijd van de Jongerengroep van de Centrale van het Boek 1956	1 omslag
49	Dossier betreffende het werkschema in dagbladrukkerijen (o.a. IMIFI) en de opheffing van de zondagseditie. 1958	1 omslag
50	Dossier betreffende de CAO-onderhandelingen. 1959-1970	1 omslag
51	Dossier betreffende de Raad van Beheer van sm La Maison des Syndicats. 1961-1972	1 omslag
52	Dossier betreffende lonen in papierverwerkende nijverheid. 1962-1973	1 omslag

53	Dossier betreffende barema's. 1964-1965	1 omslag
54	Briefwisseling. 1965-1970	1 omslag
55	Dossier betreffende het arbeidsreglement. 1965	1 omslag
56	Dossier betreffende de viering van 125 jaar vakbond. 1967	1 omslag
57	Dossier betreffende de huldiging van Guillaume Mayeur en Jean-Noël Blavier. 1973, 1992	1 omslag
58	Lijst betreffende de uitslagen sociale verkiezingen in Brusselse drukkerijen. [1985]	1 stuk
59	Verslagen van de internationale congressen van de lithografen. 1948-1957	1 omslag
60	Verslag betreffende de internationale vakbondssamenwerking in multinationals. [1958]	1 stuk
61	Dossier betreffende de 3 ^e internationale conferentie van de vakbonden van de grafische nijverheid. 1970	2 stukken
62	Omzendbrieven betreffende de nieuwe bijdragen en de domiciliëring. [1994]	1 omslag
63	Documentatiemap betreffende druktechnieken: linotype. 1928-1939	1 omslag

OVERGEBRACHT NAAR ANDERE DEPARTEMENTEN

BEELD EN GELUID

- affiches

36 heures: du travail pour tous (CMB).

5 avril : journée européenne d'action syndicale (1978) (CMB).

ABVV-intergewestelijke Brussel, voordrachten 1984.

Allen naar Brussel met het ABVV (ca.1983).

Allen naar Brussel, 24 januari (ca 1983).

Atoomwapens, wij zeggen neen. Betoging Overpelt, 1980.

Avec la FGTB 36 heures, moins de chômeurs, FGTB, nr. 3.

Avis FGTB : La FEB a dit non aux 36 heures.

Avis FGTB : journée d'action européenne, 5 avril 1978.

Changeons la Wallonie, s.a.

Chantons la paix et l'amitié (1966).

Chili, mais la résistance s'organise (1973).

Comité permanent des syndicats de l'industrie graphique : 4e Conferencia Consultativa International, Berlin, 1975.

Contre la guerre (1966).

Contre le racisme, pour l'égalité des droits, fête des immigrants, 1981.

Culturele Centrale en ABVV-Brussel-Halle-Vilvoorde : strijdfest, 1979.

Culturele Centrale, strijdcultuur (ca. 1975).

De werkers hebben er genoeg van, staking 10 maart 1977.

Etudiants FGTB (s.a.).

Exposition nationale du travail dans les industries graphiques, la presse périodique et le livre, 1948.

FGTB, votez 2, s.a.

Formation Syndicale pour tous les jeunes (ca. 1970).

Francesca Solleville, 1977.

Front commun syndical : réduction du temps de travail, Charleroi se bat.

Fête de la fraternité latino, 1981.

Genoeg ! Werk of onze index terug. Allen naar Brussel (ca. 1983).

Grand meeting contre la violation des droits des “immigrés” (ca. 1980).

Grande Fête Solidarité, 1948.

Grote meeting tegen de schending van de rechten van de vreemdelingen (ca. 1980).

Journée d'action et fête des immigrés, 1979.

Journée des femmes, 1978.

Le Peuple, n° 8000.

Le bal de la solidarité, 26 novembre 1966.

Le bonheur de ce monde, s.a.

Les travailleurs en ont marre, grève 10 mars 1977.

Lire et écrire : une chance ? un droit !

Nationaal Chili Komitee (1973).

Non au racisme (ca. 1990).

Participez au concours photographique...(1965).

Pas de missiles nucléaires, CNAPD (1984).

Pas perdre sa vie en la gagnant, s.a.

Quels devenirs pour Bruxelles et sa région ? ULB, 1983.

Qui crée le chômage ? (s.a.).

Racisme, fascisme, apartheid : neen. Nationale betoging, Antwerpen, 1980.

Sociale verkiezingen (Sodimco-RGP, Dernière Heure, La Libre Belgique, Rossel-Le Soir, Asar).

Soirée d'information sur les élections sociales, 1979.

Solidarité Chili (ca. 1975).

Stop au chômage, jeunes FGTB (ca. 1983).

Strijdfest voor de 36 uren, 1978.

Syndicat unifié du Livre et Papier de Bruxelles : Contre les projets de loi antigrève (1962).

Syndikale vorming ABVV (ca. 1977).

- foto's

25e anniversaire de l'Union syndicale des Ouvriers relieurs de Bruxelles, 11 september 1970.

Conflict « Le Parisien Libéré », 29 mei 1975.

Ecole typographique de la ville de Bruxelles, 60e anniversaire, 1888-1948.

Exposition internationale de la lithographie, Bruxelles, 1927.

Vie académique et sociale.

- ikonografisch materiaal

Lithografie : Les provinces belges.

Pancarte : Syndicat unifié du Livre et Papier de Bruxelles, 1842-1952.

Sticker : boekdrukker.

Vlag : Boek en Papier ABVV (ca. 1980).

Vlag: La fédération bruxelloise 1907 («Et pourquoi pas ? »).

Wimpel : Syndicat du Livre, régionale de Charleroi, Nivelles et environs, 1887.